

Kobencljev pogum je caru jako ugajal, zato govoril je nadalje ž njim prav prijazno, raje ga je imel, kakor vse dvornike svoje. Tudi njegov sin Fedor Ivanovič, je Kobenclja zelo visoko cenil. To pa ni godilo opričnikom carjevim in postali so ljubosumni nanj. Zarotili so se zoper carja ter sklenili osvetiti se njemu in sinu njegovemu.

(Konec nasl.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

98.

Pri sultanu maročanskem.

Afrika nam je bila malo poznata, do nedavnaj, vzlasti notranji predeli. Ali dandanes je to dosta drugače. V novejšem času se skušajo drzni prirodoslovci in raziskovalci, kateri nam hoče več novega berila podati. Tudi Henrik Maltzan je mnogo hodil po Afriki, vzlasti po severozahodnem kosu. Ker je bilo prepovedano kristijanom v obče, vzlasti pa evropskim, zahajati v mesto Maroko, toraj se ni čuditi, da so prišli v petdesetih letih samo štiri potniki notri. Tudi pogumni Maltzan je mnogo prevdarjal, kako bi se dalo priti v to tajinstveno mesto. Naposled se mu je posrečilo, ker ni štedil novcev.

Najpreje je došel v Mogador in ostal pri nekem trgovcu. Trгоvec ta ga je priporočil drugemu trgovcu v Maroku, ki je stanoval v judovskem četvrtju. Potem so podkupili Mulej-Smaila maročanskega marabuta, to je nekakega svečenika, da je sprejel Maltzana med tovariše svoje. Na vse zadnje so premotili še pašo, mogadorskega in ostale stanovnike, češ, da se je Maltzan vrnil v Evropo, ter se je v ta namen tudi oglasil pri dotičnej gosposki, a potem se je prekril.

Potovanja samega ne bomo opisovali, omenimo naj samo, da je bilo težavno in nevarno zaradi pazljivih vohunov mohamedanskih.

Dobre pol ure smo še imeli do mesta, ko se je prikazalo solnce ter vsulo žarke svoje po zemlji. Bil ti je to diven, veličasten pogled! Gledal sem Maroko, po katerem sem toli hrepenel. Zazrl sem velike gromade hiš mej datljevimi in palmovimi šumicami, in ves ta razsežni prostor je bil opasan s starikavim obzidjem. Mnogi stolpi in stolpiči so lepšali obzidje, kupole cesarske palače so se svetile v jutranjem solncu, in sto vitkih minaretov je kipelo v viš. Vzlasti krasno so se žarile tri zlate krogle na kupoli one mošeje, ki stoji blizu cesarske palače. Nad vse to pa se je vznášal orjaški minaret, glavna dika maročanska.

Toda čim bolje sme se bližali mestu, tem bolje je ginila čarobnost njegova. Zapazil sem mnogo presledkov v tej gromadi hiš, a vzlasti mnogo podrtin, katerih ni

moči razločiti od daleč. Naposled je ta s početka tako čarobna slika skoro popolnoma otemnela, zgubila je malone vse žive barve, ki so me prvi hip toli obradovale. Opazil sem, da je obzidje zelo poškodovano, da je manj hiš, kakor se mi je videlo z daleč, in še te so starikave in vegaste. Maroko je vržen kralj, žalujoč vdovec na razvalinah nekdanjega blagostanja, umirajoč lev v gajevej senci. Kar se je zgodilo ostalim mestom mohamedanskim, prav tisto se je zgodilo Maroku. Brzo se je vzdignil in brzo je tudi propal. Maroko so nazivali Arabci „zahodni Damask“. Kakor uni Damask, tako se tudi ta košati sredi zelene dražestne doline ob vznožju grozovitih višin. Kakor uni Damask, tako se tudi ta koplje v valovih srebropenih rek in potokov. Ali kakor azijski Damask z daleč moti potnika, tako ga moti tudi afriški. Kar potnika, še nekamo prime, tisto je do 30 črevljev visoko obzidje, premnogi stolpi, mošeje, pa zares cesarska palača, ki je na zunaj ogromnega obsežka.

Ker sem neverec, nemohamedanec, nisem smel v mesto, kateremu Arabec „sveto mesto“ veli. Zavil sem toraj v judovsko četvrtje, ki je malo mesto samo zase. Pred vrati smo se ločili, marabut in učenci so šli notri, jaz v stran. Marabutu ni bilo po volji, da grem k Judu stanovat, hotel mi je preskrbeti novega boljšega stanovauja, ali za sedaj ni kazalo nikamor. Tudi bi ne dobil v arabskej hiši one ugodnosti, kakoršne smo navajeni Evropejci, vzlasti postelje, namizne oprave in drugega temu takega. Sam cesar in princi jedo s prsti, in spe na tleh. Najhuje preseda Evropejcu mrčes po arabskih hišah, nima miru pred njim ne po dnevu ne po noči.

Ob polu osmih, če se ne motim, došel sem do judovskega četvrtja. Pozdravil me je star vratar, rodом Arabec. Menil je da sem mu rojak, ker sem bil ogrnjen v razbit burnus, toraj je dejal: „E bratec kaj pa ti laziš todi?“ Odpel sem burnus in pokazal evropsko opravo. To ga je zbollo tako, da je jezno zarežal: „Pes pesji, hodi za vragom!“ Da ga potolažim, stisnil sem mu malo drobiža v roko. Tu namreč strogo gledajo na to, da Judje hodijo golonogi po maverskih četvrtjih. Jahati tudi ne smejo. Judje morajo prestajati mnogo od meščanov, vzlasti pa od fanatiških Kabilcev, ki prihajajo z notranjih predelov po opravkih v mesto. Pljujejo jim v obraz, suvajo jih z nogami, psujejo in kolnejo, ometavajo z blatom. nadržve jik s kamenjem, ali Judje vse potrpe brez žale besede. Marsikater Arabec se spači Judu, kedar ga sreča, in potem pogleda v stran. Ob takem postopanju se je značaj judovski ves pohodil, in videti je, da Judje skoro ne čutijo neizrekljivega zaničevanja.

Oblekel sem se po judovski, da bi mogel brez zgledovanja po mestu hoditi. Spremljala sta me dva Juda. Ker sta se moža tresla, kaj bode, če nas spoznajo zato pri tako brzem izletu nisem mogel mnogo ogledati mesta. Prepričal sem se pa, da je zanemar-

jeno, nesnažno, propalo, in nima živahne t govine. Zamaleso me edino le silna vrata mestna, pojedine res krasne mošeje, kakor tudi stavba hiš, ki so stare po pet, šest, in tudi po osem sto let.

Kmalu po tem izletu me je oglasil marabut cesarju ter mi izsosloval zaslišanje. Ogromna palača cesarjeva je sama zase tako rekoč zunaj mesta.

(Dalje nasl.)

Ne v Brazilijo!

Tržaška „Edinost“ v svoji 1. št. t. l. prijavlja sledeče pismo v svarilo vsem onim, ki naveličani domačega, gotovega kruha silijo v Brazilijo obetati si tam hribe zlata:

Iz Brazilije dobili smo dne 28. p. m. pismo od tržaškega okoličana, katerega so zaslepila brezvestna obečanja židovskih agentov, da se je izselil z drugimi nesrečneži v južno Ameriko. Pismo objavimo polnoglasno, da se prepričajo iz njega naši rojaki, kako se godi ubogim izseljencem v novem svetu. Slovi tako-le:

Rio de Janeiro 29. novembra 1888. Č. g. urednik! Prosim, da blagovolite ponatisniti v cenjen Vaš list „Edinost“ nekoliko vrstic. Naznanjam Vam in sl. občinstvu, da smo srečno pripluli dne 24. t. m. (novemb.) 285 oseb, vsi zdravi in čili ob 8. uri zjutraj v Rio de Janeiro. Popoldne ob 4. uri izkrkali smo se vsi veseli iz lloydovega parnika „Helios“ ter stopili z gromovitimi živio in evviva-klici na novi svet. Odpeljali so nas takoj na eno uro od mesta oddaljen mali otok, tako zvani „Izola di Fiori“, kateri je pripravljen navlašč za izseljence. Drugo jutro ob 3 uri so nas agenti skupaj sklicali ter nas ukrcali na male ladije, katere je odpeljal majhen parobrod en četrt ure daleč od našega „otoka“ do železnične postaje.

Naši agenti se nas takoj vprašali, dali imamo za danes kaj jesti, ker nam pripravljena jed vsem ne bode zadostovala ter nam rekli, naj nekoliko potrpiamo. Res je, da smo si morali stiskati trebuhe že prvi dan.

Mislili smo si, da nas odpravijo takoj v namenjen naš kraj, to je v pokrajino Minas Geras. Vprašali smo zaradi tega, koliko časa imamo do tlje in odgovorilo se nam je, da smo v 5. urah tamo. Ustavili smo se pa še le ob 6. uri na postaji Makaje, kjer so nam dali nekoliko jesti. Veliko nas je pa ostalo z praznim želodcem.

Drugi dan zjutraj so nas peljali zopet naprej, ali popoldne šele smo se ustavili. Ogledujemo se vse na okrog — toda dozdevalo se nam je, da nismo na pravem kraju, kajti na postaji bilo je napisano: „Trionfo“ Vsled tega vprašamo se, kolikor smo znali, dali je blizo naš kraj, v katerega smo namenjeni, ali ljudje večinom zamorci dali so nam razumeti, da smo izdani. Sreča, da so nam povedali nekateri Italijani, kamo so nas pripeljali ter nam raztolmačili, da smo prodani, liki živina!

Vsled tega je nekaj naših pobegnilo in ostalim se godi, da ne morejo niti živeti niti umreti! Ko se je to doznelo, pričel je jok in stok ter upitje: „Nazaj! nazaj!“ Napravili so nam na licu mesta nekaj jedi, ali niti polovica nas ni mogla jesti pripravljenih ostudnih stvari. Ko so sprevideli, da uže ne gre drugače, odpravili so nas istim potom zopet nazaj, samo da smo se ustavili na istej postaji, kakor prejšnji dan ter stali vso noč in drugi dan. Šele tretji dan zjutraj smo se odpeljali ter se vrnoli zvečer na „Isolo di Fiori“.

Tam čakamo odrešenja! Štiri dni smo bili na poti, 17 postaj smo prepotovali in živeli smo kakor goved, katera se vodi v klavnico in jesti nismo imeli skoraj da ničesar! Žalostno je bilo slišati jok, posebno ubogih žensk, katere niso imele kaj ponuditi svojim otročičem. Ali vidite g. urednik, kako so nas znali tržaški židje zaslepiti, njim na čelu g. M.....! Koliko so nam obečali in kako so nas zaslepili!

Zbralo se je nekoliko mož izmed nas ter podali smo se, ne da bi bil kdo drugi o naših načrtih kaj vedel k tukajšnjemu c. kr. avstrijskem konzulu. On je bil uže prejšnji dan zvedel, kaj se je z nami godilo in napravil je proti tukajšnjim agentom govor, kateri nas je vse globoko prešinil. Poročal Vam bodem v kratkem, kako morejo iztrgati zveste Avstrijance iz naročja mile domovine, brez dovoljenja ter nas poslati v kraj, kjer ni videti drugo, nego nebo in goščava ter se ne more niti potolažiti žeje z pitno vodo! Tukaj nam da gospoda prav, da smo se vrnili v Rio de Janeiro ter tudi gosp. c. kr. avstr. konsul nam je obljubil, da bode objavil, kaj se je z nami godilo.

Zdaj se hočejo vsi domu vrniti in mislim, da se nam bode tudi posrečilo, toda za gotovo ne vem. Sedaj ostanemo še 8 dni na „Isoli di Fiori“, dokler se stvar dobro ne preudari.

Na vsem pa je kriv nekaj kapetan lloydovega parnika „Helios“ in pa tukajšnji agentje, ker so nas izkrkali brez dovoljenja tukajšnjega konsolata ter nas pognali v puščavo. Čas mi ne dopušča danes več pisati kaj več prihodnjič.

Vaš

I. Snidaršič

bivši Barkovljan, št. 11.

Rojaki, čitajte in preudarjajte to pismo in izbijte si iz glave misel o „selitvi v Ameriko“!

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Hranilnica ljubljanska imela je svoj letni občni zbor, v katerem se je po pravici izrekalo obžalovanje o smrti hranilničnega predsednika Alexandra Dreoa in pa Leop. Bürger-ja podpredsednika; kot starosta kuratorjev predsedoval je zboru g. W. Stedry. Za predsednika izbran je bil trgovec